

Vilma-házi Hírmondó

Megjelenik negyedévente

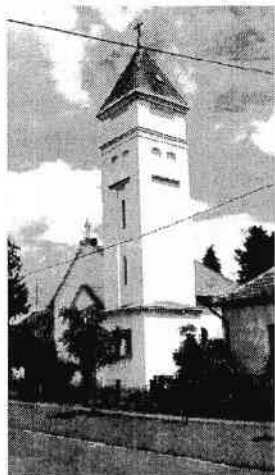
200 Ft.

Evangélikusok

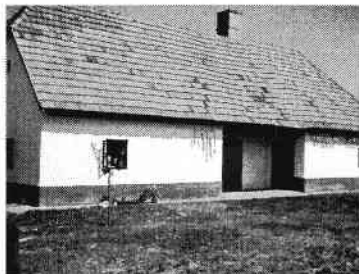
„Evangélikus egyház: ma nálunk a lutheránus, vagy ágostai hitvallású ev. egyház rövidített elnevezése, korábban és külföldön azonban általánosabb volt ennek az elnevezésnek a jelentése. Jelentette a XVI. sz.-tól fogva a reformáció alapján létrejött evangéliumi egyházakat együttvéve. Míg a római katolikusok eretnekeknek, vagy reformátoraikról lutheránusoknak, zwingliánusoknak és kálvinistáknak nevezték őket, ők maguk keresztyéneknek, reformáltaknak, evangélikusoknak, vagy mint Erdélyben, orthodoxus (igazhitű) keresztyéneknek, Nagybritaniában angol katolikusoknak, puritánoknak és presbiteriánusoknak, Franciaországban hugenottáknak nevezték magukat. Németországban az 1529. speyeri protestáció után protestánsoknak hívták őket. Magyarországon századokon át a mindkét (ágostai és helvét) hitvallásúaknak evangélikusok volt a latin és magyar elnevezésük.

Az 1817-22. német-unió óta ott az egyesült lutheránusokat és reformátusokat nevezik evangélikus egyháznak, szemben a nem egyesült, vagy különvált ev. lutheránus és ev. református egyházakkal.”

(Tolnai Világlexikona, 1926.)



EVANGÉLIKUS TEMLOM



VILMA-HÁZ

Karácsonyi ének

Ma született Jézusunk, hív megváltó Krisztusunk.

Csillag lőn az égen, kit mindig boldog szentek,

Kik előttünk elmentek, óhajtvá vártak régen.

Örvendjünk csak, egyszerűlte ez az Istennek!

Ki csak azért vette fel testünket,
Hogy örök dicsőséggel lelkünket,
Ingyen jóvoltából megáldja,
Mert egeknek királya.

Varga György írta Bibliája első lapjára 1868.-ban, „febráriusz” hó, 12.-dikén. Ugyanennek a Bibliának hátsó borítójára, szinte azonos szöveggel még egyszer leírta Varga József 1899. március 28.-án. Az ének szövegét megtaláltuk Pálfi Rozália hagyatékában levő, 1877. június 6.-dikai határozat szerint kiadott

énekeskönyvben.” A tiszántúli ref. Egyházkerületnek ezen határozatai értelmében lett szerkesztve és kiadva az Énekeskönyv ily alakban, új hangjegyekkel, violínkulcs szerint, kihagyásokkal, és módosításokkal.” Az ebben található ének leíróját, és a leírás dátumát nem ismerjük. Valószínű, hogy a régi énekeskönyvben lévő, és az újból kimaradt kedves éneküket így szándékozták megőrizni.

A Somogyszobi Evangélikus Gyülekezet.

A török hódoltság alatt a szobiak hitet cseréltek, Luther tanaihoz csatlakoztak, s ahogy a főurak a hit megváltozásával, úgy a nép is az egyházi földekből hasította ki a magját.

Somogyszob reformátora Ivankó nevű lutheránus volt, aki azelőtt a katolikus templomban szolgált. A törökök jobban elviselték a protestáns papokat, mint a katolikusokat. Ivankó halála után a református befolyás egyre erősödött. A török kiűzése után igazolni kellett a birtokjogot, és ki kellett fizetni a felszabadítási költségeket. A református és evangélikus gyülekezet egy templomot és egy iskolát használt. Első tanítójuk egy Pandúr nevű tanító, majd őt Náray, és Györfi követte, utánuk Bandi István lett az iskolamester. 1706-ban leánygyülekezetté alakulva a bolhási református egyházközséghez tartoztak. 1800.-ban az evangélikusok szerződést kötöttek a reformátusokkal a templom közös fenntartására, ekkor még a „Babilóniai fogság” utáni engedélyezett, 1789-ben

Tartalom

1. Evangélikusok / Karácsonyi ének / A Somogyszobi Evangélikus Gyülekezet
2. Pálmai (Pavelka) Ferenc
3. Hónapról, hónapra
4. Nyársdugó versike /Dr Kis-Pál István /Somogyszobi portrék: Héder Györgyné
5. Katonaságtól a hadifogsáig, Kiss István visszaemlékezése / Vincze család
6. A hétalvók
7. Az orvos válaszol / Olvasói levelek / Elvégzett munkák
8. Legújabb szerzeményeink / Régiek mondták, tették / Helyreigazítás / 2005-ben születettek / Állandó munkák végzői

A lapot kiadja: Vilma Háza Alapítvány, számlaszám: 67000045-19999434, adószám: 18775222-1-14. Az újságban hirdetés feladható 100 Ft./hirdetés

A lap megvásárlásával támogatja a somogyszobi iskolába járó gyerekek Vilma-házában tartott kézműves foglalkozások anyagköltségét.

Terjeszti: Vilma-ház, Somogyszobi Általános Iskola, Nagyatád és Vidéke Takarékszövetkezet, Somogyszob.

épült kis paticsfalú templom állt, melyben a bolhási lelkész tartott istentiszteletet. Ennek építésére vonatkozó okirat Varasdi János (bíró, a mai Czink-házban lakott, az irat elkallódott) birtokában volt még a negyvenes években. 1786-ban az anyakönyvi feljegyzések szerint az evangélikus gyermekeket a vései evangélikus lelkész keresztelte. 1799-ben Veres Izrael tanító jelentése szerint nézeteltérés támadt a két gyülekezetben, mely elsímitására Somogyvármegye Főszolgabírája a következő szerződést íratatta alá a két féllel: „Mivel az evangélikusok a templomépítéshez és a tanító fizetéséhez is hozzájárultak, nem lehet nekik megtiltani, hogy templomba járhassanak és a templomban minden hónapban a Véséről átjövő lelkész istentiszteletet tartson.” Az egyezség után a két gyülekezet „Evangélikus és Református Egyesült Egyház” lett. 1837-ben részarányos teherviseléssel megépítették a ma is álló templomot, majd 1861-ben a lelkészlakot is. 1862-ben református anyaegyházzá alakult át a gyülekezet, neve „Egyesült Református- Evangélikus Egyház” lett, és a vagyont a református egyház javára telekkönyvezték. Ez időben évente négyszer jött Véséről Istentiszteletet tartani az evangélikus lelkész.

Somogyzobon 1744.-ben 243 református, 139 evangélikus és 79 katolikus élt. 100 év múlva Fényes Elek 315 reformátust, és már csak 72 evangélikust számolt össze. 1932-ben 870 református, és 82 evangélikus volt Somogyzobon, a református templomot 1937.-ig használták közösen.

A somogyzobi evangélikus szörvány az Missziós Körzet létrejöttéig Véséhez tartozott. Dr Kapi Béla szorgalmazta, hogy Barcs- Nagyatád-Somogyzob körzetében egy új lelkészi állást hozzanak létre. Ezt Barcson dr Rimler János járásbírósi elnök, Liska Ferenc kereskedő, Nagyatádon Lelbach Keresztély földbirtokos, valamint Somogyzobon a Pálmai, és a Wiltlinger család a gyülekezettel együtt örömmel támogatta. A Missziós Körzet első lelkésze Bányai Béla lett, kit 1932.-ben iktattak be Barcson. 1936.-ban utóda Kádár Gyula, ki nagyon rövid ideig teljesített szolgálatot. Molnár Lajos 1936.-ban jött Sopronból. A lelkész munkáját segítette Polgár Johanna diakonissza, a FÉBÉ anyaházból, ki a háború után került Somogyzobra, hol a Pálmai család vette védő szárnyai alá. Johanna kedves ígéje volt a Fil. 4.13: „Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít!”

Evangélikus családok a XX. Század közepén: Antalfi József és Kisgyura József gondnokok, Antalics György, Antalics István, Fagyas Ferenc, Fagyas Pál, Ladilla József, Molnár János, Fazekas József, Varasdi József, Turi, Jekisa, Györfi család, Vincze János, és a Pálmai és a Wiltlinger család.

A gyülekezet egyre sürgetőbbnek érezte a saját templomuk felépítését, elbeszélések szerint főleg az Antalics család szorgalmazta legerőteljesebben. Csökkenő létszámuk okát a közös templom használatában látták, mivel a vegyes vallású házasságoknál a református pap reverzálist kért az evangélikus féltől. 1934. január 20.-án Lohre uradalmi pénztárnok lakásán megtartották az első önálló istentiszteletet. 1934. július 24.-én megalakult az első tiszta evangélikus (somogyzobi) közgyűlés, melynek célja a reformátusoktól való elszakadás. 1934. december 8.-án a református lelkész a szószékről kihirdette, hogy az evangélikusokkal megszüntetik a református templom közös használatát.

Az új templom megépítésében anyagi támogatóra a szintén evangélikus, kaszói földbirtokosban, herceg Hohenlohe Ágostonban találtak. Ő adta a telket, a szervezőt Pálmai Ferenc és Wiltlinger Ede vállalta magára.

A templomot Treiber Adolf tervezte, és ő is építette meg az embereivel, a gyülekezet segítségével, melynek összköltsége 19 331,80 pengő volt. 1941. szeptember 14.-én szentelte föl Kapi Béla püspök. Ekkor a lelkészi szolgálatot Molnár Lajos látta el.

Pálfi Rozália Bibliájában talált újságkivágás:

„Molnár Lajos 1912-1973

A Barcs-Nagyatád-Somogyzobi Szörványgyülekezetet Isten próbatétellel látogatta meg. Magához szolgáltatta 61. életévében hűséges lelkipásztorát, fáradhatatlan s lelkiismeretes igehirdetőjét: Molnár Lajos lelkésztestvérünket.

Élete Újmalomokról indult el. A pápai református gimnázium után Sopronban volt teológus, ahol 1935. szeptember 29.-én fejezte be teológiai tanulmányait. Még ugyanabban a hónapban avatta őt 17 társával a soproni templomban lelkésszé dr. Kapi Béla dunántúli püspök. Rövid szendi káptalankodás után visszakért az Erzsébet Tudományegyetem Sopronban működő Teológiai Fakultására, ahol mint könyvtáros dolgozott. Innen küldte őt 1936. októberében püspöke a Barcs- Nagyatád-Somogyzob Missziós Körzetbe, ahol kétévi segédlelkész szolgálata után 1941. október 12.-én mint megválasztott lelkész beiktatott a Körzet lelkészi állásába. Azóta megszakítás nélkül itt működött ez év február 22.-én reggel agyvérzés által bekövetkezett haláláig.

Ez Molnár Lajos életének és szolgálati idejének földi kerete. Ebben élt, és ebben dolgozott példamutató hűséggel és engedelmisséggel. Szent volt előtte a szolgálata, amelyre

Ura elhívta. Nem tántorodott meg, pedig rendkívül nehéz területet nyújtott neki az Isten. Dél-Somogy kétharmad része tartozott a gondozása alá. Akadályt nem ismerve „a vándorprédikátor” minden küzdelmét vállalta. Megbecsült embere

Vilma-házi Hírmondó

volt a községnek, a társadalomnak is. Sok ember, sok család szeretete vette körül életében, aminek bizonyosága a másvallású Barcson temetésére összegyülekezett tömeg. 15 lelkész kísérte őt nyughelyére.

Családi élete boldog volt. Felesége, két gyermeke, veje és unokái bőségesen részesültek szeretetéből

Temetésén február 26.-án Dubovay Géza esperes (Kol. 4-17) és Főnyad Pál nagykanizsai lelkész (1 Kor 15.- 18.) szolgáltak.”

„F P”

„Molnár Lajos halála után Szekeres Elemér csurgói lelkész vette át a gyülekezet gondozását. 20 éven át nagy, nagy szeretettel foglalkozott gyermekeinkkel és gyülekezeti tagjainkkal. A templomot kisebb felújítás után 1974-ben Dr Káldi Zoltán püspök áldotta meg. Majd 1992-ben egy teljes külső és belső felújítás után november 15.-én Dr Harmati Béla püspök úr szentelte és áldotta újra meg. Szekeres Elemér nagytisztelendő úr ez alkalomból köszönt el, és Sikter János nagytisztelendő úr ekkor vette át a somogyzobi evangélikus gyülekezet gondozását.

Istennek hála, hogy Őt vezérelte Somogyzobra, ennek már 13 éve múlt. A gyülekezet történetére vonatkozó iratokat Pálfi Istvánné gondnok őrzi, immár 24 éve. A gyermek és a nem fizető evangélikusokkal együtt az egyháztagok jelenlegi száma:38. Pálfi Istvánné”

Felhasznált irodalom: *Vitéz Pálmai Ferenc*: Somogyzobi evangélikus fiókegyház története, *Dr Jankovich Tihamér*: Somogyzobi plébániák története, *Kapitány Orsolya*: Somogyzob község reformátusságának házassági kapcsolatrendszere 1850-1930 között, *Főnyad Pál* : Barcsi Misszióskörzet megalakulása, és a Somogyi Hírlapban megjelent megemlékezés, *Pálfi Istvánné* közlései.

PÁLMAI (PAVELKA) FERENC



PÁLMAI FERENC

1886. október 2-án született Nagyszombaton (Trnava ma), Pavelka Vilmos volt az apja, aki földműveléssel

foglalkozott (100 hold földje volt). Anyja Novomeszky Éva. Testvérei: Géza, Gusztáv, Vilma, József.

Iskoláit Nagyszombaton végezte, majd Nógrád megyében gazdasági középiskolát végzett.

Az 1910-es évek elején kezdett dolgozni, majd átkerült a mostani Magyarországra. Először Rinya pusztán (Inke mellett) dolgozott mint gazdasági ellenőr. Ez a birtok Hohenlohe hercegé volt.

Az I. világháború alatt behívták katonának, az orosz fronton harcolt, orosz fogságba került. Murranszknál vasútépítésen dolgozott mint fogoly. Innen több társával megszökött és szerencsésen visszajött Magyarországra.

1919-ben nősült meg, felesége Pavelka Józsa, aki szintén a Felvidékről, Vadócról származott. (Testvérei: Otília, István).

Négy gyermekük született: Ilona 1920-ban, Vilma 1922-ben, Ferenc 1923-ban, Ottó 1925-ben.

Rinyából 1926-ban Nagybarátiba (Somogyoszob melletti pusztá) költözött, ahol Mayerhoffer Ödön által bérelt birtokon dolgozott mint gazdasági ellenőr. Ez a birtok is Hohenlohe hercegé volt.

1927-ben kapott vitézi rangot. Ekkor lett Pavelkából Pálmai. Kitüntetését a világháborúban tanúsított bátor viselkedéséért kapta. Oroszországban a lövészárkokban voltak és az ő vezénylete alatt törtek ki, ebben az ütközetben győztek az ellenség felett.

1935. július 4-én Sandon a somogyi evangélikus egyházmegye közgyűlésén a somogyoszi fiókgyülekezet felügyelőjének választják meg. A gyülekezet 1938-ban elhatározta, hogy templomot építenek. A telket a herceg ajándékozta. A templom 1941. szeptember 14-én került felszentelésre. Pálmai Ferenc volt „az az ember, kit Urunk hatalmasan használt eszközül abban, hogy Somogyoszon felépülhetett az evangélikus templom” hangzott el a felavatáson.

1945-ben kisebbik fia Ottó – mint levante – betegen jött haza a háborúból, nem tudták megmenteni, mert nem volt penicillin és tüdőgyulladásban Kaposváron a kórházban meghalt.

A II. világháború után az uradalom megszűnt, el kellett hagyni Nagybarátit. Somogyoszobra költöztek. Állás nélkül maradt. 1945-1946-ban a földosztáskor 15 hold földet igényelt. Az egész család dolgozott benne, de két év után feladták, mert nem bírták a munkát. Ezután nyugdíjból élt. Felesége 1955-ben, ő pedig 1957-ben halt meg.

HÓNAPRÓL, HÓNAPRA

OKTÓBER

A nagy szüret ideje végén egész napos szüret volt, lovas kocsival mentek a szőlőhegyre, és csak este mentek haza. Volt, amikor nótaszó mellett,

jó hangulatban mentek szüretelni a rokonok, szomszédok, jó ismerősök és jó kedvvel szedték a szőlőt. Főzték a finom ebédet, pörköltet burgonyával, és lehetett még csirke, sertés, marha pörkölt, régen még birkát is vágtak. Sütötték a diós, mákos kalácsot, vagy patkót és jóízűen elfogyasztották. Itták az édes mustot és a bort. A legszebb szőlőfűrtöket lerakták a szőlőrend végébe, és ebből adtak a szüretelőeknek, és mustot is vittek haza. A gazda is vitt szőlőt, mustot és adott belőle a rokonoknak, ismerősöknek.

Most már egyszerűbbek a szüretek, de azért most is élvezetes munka.

A kukoricát régen csuhéstudalra törtek, szedték, és kocsival hazahordták, este fosztották. Összejöttek a rokonok, szomszédok, és sokszor éjjelig is fosztották, elbeszélgettek, nótáztattak, meséltek az idősebbek a katonaságról, a fiatalok figyelmesen hallgatták. Volt mikor behordták a kukoricát a göréba, vagy a padlásra föl vitték. Utána megvendégtették a fosztókat gyümölcs, alma, dió, szőlő került az asztalra, volt olyan háziasszony, aki kukorist is sütött, aki nem, ott kenyérral hordós savanyúpaprikát fogyasztottak, itták hozzá az új bort Régen hordóban tették el a paprikát, úgy savanyították házi ecettel, amit maguk csináltak.

Jól eltöltötték az estét, és kötődtek egymáshoz az emberek. A fiatalaberek viccből leszedték a kiskaput, hogy a gazda keresse meg, és jót mulattak a huncutságon, főleg a lányos házaknál. Ez már csak emlékezés és már nincsenek ilyen szokások.

Elrakták télire való sárgarépat, zöldségeket, hordóskáposztát, tarlórépat, régen azt is savanyították, mi még ma is, csak nem olyan formában. Ültetik az áttelelő salátát, elrendezik a rózsatöveket, téli retket. Eltemették földel a takarmányrépat az állatok téli etetésére.

Október 6. Az aradi vértanúk gyászünnep, mindegy, hogy milyen nemzetiségűek voltak, életüket áldozták a hazáért, összetartoztak, tehát igazi hősök voltak.

Október 23. 1956-os forradalom ünnepe, sok magyar fiatal vére áztatta a pesti utcákat. Ezen a napon együtt volt a nemzet.

Október 31.-dika, a reformáció emléknapja, ezen a napon függesztette ki a Wittenbergi vártemplom ajtajára a 95 tételből álló nyilatkozatát Luther Márton. Luthernek, Ulrich Zwinglinek Zürich állított emlékművet. Genf Kálvin puritán szelleme miatt nem állított szobrot. Aztán Genfben, Kálvin szülőházájában felállították a reformáció köbe vésett emlékművét. Azoknak az alakját örökítették meg, akik elősegítették a reformáció megismerését, előrehaladását. A szobron Bocskai István magyar viseletben van. A fejedelmet magyar Kálvinnak is nevezik. A szobron köbe vésvé olvasható Luther és Zwingli neve, akiknek élete és szolgálata párhuzamos irányban haladt Kálvinéval. Szegedi Kis István, Kocsi Csergő Bálint, Mélius Juhász

Vilma-házi Hírmondó

Péter és még sokan mások hazánkban és külföldön is terjesztették a reformációt. Sokakat gályarabságra hurcoltak, Husz Jánost máglyán elégették. Franciaországban sok hugenottának élete szent Bertalan éjszakáján ért véget.

Október - Ferenc hét, vető hét
Ha Gál napja köddel
kél, korán beköszönt a tél
Dömtör, a tél immár reánk tör.

NOVEMBER

November 1: Mindenszentek napja, azoknak a szenteknek a napja, kik hivatalosan nincsenek felszentelve.

November 2. Halottak napja, emlékezünk hozzátartozóinkra, akik már nincsenek közöttünk, elmentek a mindenélők útján. Virágot viszünk a sírjukra. Régen egyszerűbbek voltak a temetők a tölgyfa fejfákkal, krizantém és fátylvirág volt a sírokon. Fájó szívvel gondolunk azokra, akik jeltelen sírokban pihennek, és nem lehet virágot vinni a sírjukra. Áldott legyen az emlékü.

November 4. Gyászünnep, 1956-os forradalom leverése, a forradalmárok bebörtönzése, kivégzése. Ekkor sokan elhagyták hazájukat és más országba vándoroltak. Voltak, akik hazajöttek, voltak, akik hazájuktól távol kint maradtak.

November 11: Márton napja, ha fehér lovon jár (havazik), enyhe tél várható.

Úgy mondják, hogy a pásztor végig járta a házakat, akiknek a jószágait őrizte, a gazdától ajándékokat, s pénzt is kapott Levágják a Márton lúdját és megköstölják az újbort.

A kanász Márton előestéjén végigjárta a házakat egy nyírfavesszővel, átadta azt a gazdának, vagy a gazdaasszonynak, és ahány ága volt a nyírfavesszőnek, annyi szaporulat lesz az állatokban.

A virágokat vigyük olyan helyre, ahol át tudjuk teletetni, főleg a muskátlikat a lakásba, vagy a pincébe!

November 19, 25: Erzsébet és Katalin napja. Ezek a szép nevek lassan feledésbe merülnek, régi családokban ezek voltak a fő nevek, szép magyar nevek.

Erzsébet, Katalin áldott ünnepükre Istennek áldása szálljon életükre Adjon az Úristen erőt, egészséget Holtuk után pedig, lélek üdvösséget. Ámen

Ha Katalin locsog, (esik az eső) karácsony kopog.

A hónap utolsó napja, András nap. Mondják, András, kopog a padlás. (üres)

DECEMBER

A tervezések időszaka, főleg a gazdálkodáshoz el kell készíteni a terveket, hogy tavaszra készen legyen. Persze a családi kertekhez is lehet terveket készíteni.

December 6. Miklós napja, ilyenkor a gyerekek várják a Mikulást,

kiteszik a cipőket az ablakba, persze szépen kipucolva, hogy tegye bele az ajándékokat, néha az édesség mellé virgács is kerül

A téli hónapokban régen a férfiak az állatok körül szorgoskodtak, az asszonyok fontak, szőttek, sütöttek, főztek a családra. Már lassan megkezdődtek a disznóvágások. Régen nem a hentesek vágják a disznót, hanem a saját gazdája, vagy a gazda rokona, aki értett hozzá, és saját maguk föl is dolgozták. Régen szalmával perzselték, ez volt az igazi! Este, ha elvégeztek, mindig volt disznótoros vacsora. Főztek friss hússal levest, volt főtt hús, mártással, sült hús, hurka, kolbász és sütötték a hájas pogácsát. Aztán szokás volt nyársat dobni, ahány ága volt a nyársnak, annyiféle lehetett rá rakni. Húst, hurkát, kolbászt. Ez is egy szokás volt, néha tréfás mondásokat is írtak rá, és várták, mikor kész a nyárs, akkor elvitték, és elfogyasztották.

Időjölés is volt, azt mondták, hogy amilyen az idő Luca és karácsony közötti 12 napon át, olyan lesz a jövő év egyes hónapjaiban is.

Ha a karácsony éjjele tiszta, csendes, jó termő esztendő következik.

Aztán várjuk az adventet és a karácsonyt, a szeretet ünnepét.

Minden kedves olvasónak áldott karácsonyi ünnepeket kívánok!

Kiss Istvánné Horváth Erzsébet
Somogyuszob, 2005, december 6

Nyársdugó verse

Disznóölő v..l..gán,
Kinyílt a tulipán,
Vérfeltevő meglátta,
Azt hitte, hogy saláta
Örömeiben leráta

(somogyuszobi gyűjtés)

Dr KIS-PÁL ISTVÁN



DR. KIS-PÁL ISTVÁN

Dr Kis-Pál István, körzeti főorvos.
Született: 1924.09.28-án Nagyberkiben,
meghalt, 1982.11.28-án,
Somogyuszobon.

Házasságot kötött, 1955.10.22-én, Nagyatádon. Gyermekkorát Nagyberkiben töltötte, hiszen édesapja ott volt főjegyző. Fiát, Istvánt, a Kaposvári Gimnáziumba járatta. Érettségi után a Pécsi Orvostudományi Egyetem hallgatója lett. 1944-ben, mint egyetemistát, elvitték munkaszolgálatra. Hazatérte után, két évet jogot hallgatott, majd pedig folytatta orvosi tanulmányait. Kötelező szakmai gyakorlati idejét a Kaposvári Kórházban töltötte. Végzése után, ugyanitt dolgozott a szülészeti-nőgyógyászati osztályon, majd pedig a Marcali Kórházban folytatta praxisát. 1957-ben, megpályázta a somogyuszobi körzeti orvosi állást. Elnyerése után, 1958 márciusában költözött feleségével együtt a faluba. 1960-ban született leányuk, Andrea.

Az orvosi körzetet, abban az időben nagyon nehéz volt ellátni., mert csak motorral és lovas kocsival lehetett közlekedni az úthálózat hiányossága miatt. Somogyuszobhoz tartozott Nagybaráti, Kisbaráti, Kaszó pusztá, Kanizsaberek, Darvaspuszta, Szt.László pusztá és Török tanya is. 1965 körül már elkezdődött az úthálózat építése és 1967-ben már telefonon is lehetett kapcsolatot teremteni, így már lényegesen könnyebb volt a nagy körzet ellátása.

1977-ben körzeti főorvos lett és megkapta az „Egészségügy Kiváló Dolgozója „ kitüntetését.

Betegei legalább annyira ragaszkodtak hozzá, mint ő a betegeihez. Hitvallásához tartozott, hogy a lélek ápolása, elvezet a test teljes gyógyulásához és egy jó szó, többet ér bármilyen gyógyszernél...

Szabadidejében, vadászott és horgászott. E sportokat már gimnazistaként is űzte, számára ez jelentett felüdülést a minden napokban.

1982 szeptemberében hirtelen tört rá a gyógyíthatatlan betegség és november 28-án, elhalálozott.

Nagyatádon helyezték örök nyugalomra. Végső búcsúján, szinte az egész falu képviseltette magát.

SOMOGYSZOBI PORTRÉK

Héder Györgyné

Özv. Héder Györgyné, Somogyuszob, Szabadság út 13 szám alatti lakos vagyok. Édesapámat Papp Józsefnek, édesanyámat Zsifkó Katalinnak hívták, mindketten római katolikus vallásban nevelkedtek, és erre tanítottak minket is. 1930-ban születtem, leánykori éveimet a Csokonyavisontához tartozó Gézapusztán töltöttem. Édesapám gazdasági cselédként dolgozott Hohenlohe herceg birtokán. Ketten voltunk testvérek én és Rozália. Megélhetésünket édesapám szerény cselédségi fizetése biztosította, ami negyedévenkénti 25 pengőből, és 4mm búzából állt, amit a közeli malomban őröltünk meg. Szüleim mindig tartottak 3, 4 tehenet, ezzel egészítették ki keresetüket. A tejfelt, túrót, mikor mentünk

Vilma-házi Hírmondó

iskolába Csokonyavisontára, mindig beadtuk egy zsidó kereskedő asszonynak. Én nagyon szerettem gombát szedni, ezt is eladtam. Boldogulásomhoz mindig a munka vezetett. Hónap végén, az elszámoláskor Bagi néni szólt édesanyánknak, hogy mikor milyen ruhaanyagok érkeztek, és mi minden évben kaptunk 3, 4 új ruhát. Mondták is az emberek „a csinos Papp lányok” Még ma is igyekszem igényesnek lenni magammal szemben. A fiatal éveimről hal szólnak pár szót, mi egészen más volt, mint most! Téli estéknél tollfosztás, napraforgócséplés volt a szórakozásunk, vasárnap a szentmise volt a legfontosabb, pedig 5 km-re volt a templom. Délutánonként összejött a fiatalság a pusztá közepén, az volt a szórakozás helye, volt tangóharmonika, citera, tánc, nem kellett nekünk alkohol, hogy jól érezzük magunkat. Volt színjátszó körünk, tanítónk Lukács gazdasági vezető volt, ő tanította be a darabokat. Klára volt az első darab, én játszottam a főszerepet, Mártoninét. Még ma is el tudnám mondani a szerepemet. A közeli községekben is előadtuk, a bevételt az iskolánk javára fordítottuk. 7 általánost végeztem, akkor még nem volt kötelező a 8 osztály, meg a keresetemre is szükség volt. 14 éves koromban már napszamba jártam, számomra az aratás volt a legnehezebb munka. 25 kaszát vágta a rendet, és én voltam az első kaszát után a marokszedő. Azért a cselédsors sem volt bizonyítás, biztonságos élet, volt mikor az uraság mondott föl, volt mikor a cselédembernek nem tetszett a bánásmód. Akadt olyan család is, ki egy éven belül kétszer is költözött.

1944 december 6.-án, Miklós napján bejöttek Gézapusztára az oroszok, ami akkor felszabadításnak számított, amit én megszabadításnak nevezek, mert engem bizony megszabadítottak az egészségemtől. Ez így történt: a németek az urasági nagy szalmakazal mögül lötték az oroszokat, ami előtt volt egy bunker. Édesanyám nem akart bemenni a bunkerba, de édesapám fogott egy botot, és azzal ütött bennünket. Édesanyám Istent szerető igaz asszony volt, az Úr Jézus szent keresztjét, és a fájdalmas Szűz Mária szobrát magához szorítva menekültünk, most már inkább Apánk, mint az oroszok elől a bunkerba. Alig, hogy beértünk, már el is dördült a lövés! Nem tudták, hogy civilek vannak bent, méghozzá 57-en, azaz 11 család, és nem németek. A ballábamat egy szilánk érte, a tüdőmet egy golyó. 3 órát feküdtem vérbe fagyva, csak a jó Istennek köszönhetem az életem. A harcok miatt csak este tudtak bevinni a lakásba, orvos nem látott december 6.-tól, egészen 1945. január 4.-ig. December 27.-én el kellett menekülnünk a csaták miatt. A Szigetvárhoz közeli kis faluban, Merenyén már nem tudták bennünket elszállásolni, mert már annyit volt a menekült. Este 10 órakor a mínusz 16 fok hidegben ott feküdtem még a kocsitetején. Innét beszállítottak valahogy a Szigetvári kórházba január

5.-én. Három egész hónapot töltöttem ott. Akkor még nem mütötték tudót, gyógyszeres kezeléssel a torkomon keresztül távolították el a golyót, ami 4 hónapig volt bennem.

Értesítést kaptunk, hogy mindenki hazamehet a saját falujába, mivel nem volt vonatkozólekedés, így Édesanyám saját felelőségére vitt haza engem. Még teljes egy hónapig jámi sem tudtam.

Sok lány a mi tanyánkról, meg máshonnan is összeszúrta a levelet idegen katonákkal. Engedjék meg nekem, hogy leírjam azt a verset, mit a fogságba hurcolt katonák juttattak el a településünkre!

„Magyar lányok, hozzátok beszélek, ha van még szívetekben egy kis magyar szikra, amit most üzenek, talán lángra gyújtja.

Magyarnak mondjátok magatokat lányok,

Mégis idegen katonákkal jártok.

Mindegy, orosz, román, vagy német katona,

Csak a magyar bakával nem mentek sehova.

Nem kell nektek, mert izzad a homloka, nincs vaja, sem zsírja, sem pedig cukorja.

A ruhája rongyos, semmilye sincs neki, nincs olyan, ki csak a szemét nézi.

Az ész nem elég művelt, nincs hamis mosolya.

Koldus az országban a magyar katona!

Az orosz cukrot hoz, a román vaját,

selyemharisnyát vesznek a lányokra.

Kirabolták ők szép hazánkból mindent,

magyar kincsekből vesznek meg titeket.

Nem vagytok magyarok, új nevet kaptok,

ez lesz a nevetek, nemzetközi lányok!

De hála Istennek, maradt még magyar lány, ki magyar szívet takar,

őrizték meg, mi szép hazánkban maradt!

Szeressétek fajunkat, neveljétek magyart!

Akkor szebb kor jó a magyar hazánkra,

glóriát fonhatunk a magyar lány nyakába,

öröm dalt zenghetünk újra tihozzátok,

nem lesz a nevetek nemzetközi lányok!”

1947. április 27.-én Somogyszobra kerültem férjhez. Férjemnek, Héder Györgynek 15 hold bérelt földje volt, amit nemsokára betagosítottak, így továbbra is ott dolgoztunk napszámosként. 1949-ben megszületett István, 1951-ben György fiam. Négy lány unokám van, sajnos még nincs dédunokám. Férjem 1990-ben meghalt, azóta nehéz helyzetbe kerültem, idős koromra rám szakadt a sok munka, de a jó Isten segítségével sikerül megoldanom. Sőt! Ha hívnak, nagyon szívesen megyek segíteni. Hány kenyeret, palacsintát sütöttem a Vilma-háznál! Sok öreggel beszélgetek, kik panaszkodnak, hogy nehéz a magány.

Az én szerény véleményem, ha még nem tapasztalta volna, vegyen a kezébe egy rőzsafűzért, vagy egy lelki könyvet, ami igazán erősít testileg, lelkileg, és fölemel. Szívesen kölcsön adok bárkinek, csak jöjjön el hozzám! Itt az

alkalom a lelki megnyugvásra, a szép adventi időben. A várakozás ideje, várjuk Jézusunk születését.

Elérkeztem mondandóm végére, elnézést kérek a kedves olvasótól, ha nem úgy fejeztem volna ki magam, ahogy helyesebb lett volna, mindenkinek kívánok kegyelemteljes, áldott ünnepet.

Tisztelettel: Héder Györgyné
2005, Somogyszob, Szabadság u. 13

Katonaságtól a hadifogságig

KISS ISTVÁN visszaemlékezése



KISS ISTVÁN

1942 október 5.-én, akkor voltam 21 éves, vonultam be Kissillés Sándor, Nemes János, Kisgyura Istvánnal együtt Pécsre, honnan Sándorék a 10-es hadosztályhoz kerültek. Mikor 44. márciusában Pécsről eltávozáson voltam, elmentem 18.-án Vésére lakodalomba, akkor szállták meg Vését a németek, mindenütt német volt.

A somogyszobiak közül egyedül én kerültem 44. augusztusában a híradó tanzászlóaljába, Nagyredére. A tanzászlóaljt Gyöngyösön bevagonírozták, Nagykárolyra vitték, majd lovas kocsival Tasnádon keresztül Déstre szállítottak bennünket. Én a puskából a háború alatt egy golyót sem lőttem ki, már csak a szolgálatom milyensége miatt sem.

A román kapitulációkor azonnal megfordítottak bennünket és kocsikkal vitték végig az országon, az osztrák határig meg sem álltunk. Pesten, a Károlyi Laktanyában voltunk, mikor október 15.-én Horthy beszéde elhangzott. Szállásra nem esküdtünk föl, éreztük, hogy vége a háborúnak, de még vitték tovább. Csesztregren már bomlott a zászlóalj, mindenütt emberek mentek fehér zászlókkal, ameddig a szem ellátott. Nem is kellett bennünket fogságba ejteni, elég volt, hogy a sor elejére, végére beálltak az oroszok, aztán már hadifoglyok voltunk, csak azt vettük észre.

Ságodra tereltek minket, onnan 2 ooo-vel Jánosházára mentünk, gyalog. Itt fertőtlenítték és megnyírtak mindenkit. Innen vagonokban Contancába szállítottak, ahol hajóra raktak mindenkit

Novoronisz- ben szálltunk ki. Innen Hadasi faluba vitték. Hatalmas, paticsfalu,

Vilma-házi Hírmondó

padlástan barakkokban szállásoltak el. Itt csak magyar barakk volt.

Eleinte deszkákon aludtunk, 4-en, egyszerre kellett megfordulni, olyan sűrűn voltunk. Ekkor még nagyon kevés volt az élelem. Kétszer adtak valami híg levest, hozzá száraz kenyeret. A vizet is kiporciózták. Volt olyan is, hogy napokig nem kaptunk kenyeret, de volt bennük annyi becsületük, hogy mikor tudták, visszamenőleg odaadták. Később mi magunk építettük a barakkokat, tiszta fából házakat, emeletes ágyakat. Akkor már volt olyan részleg, akik 2 hetente mostak ránk.

Kubikoltunk, utakat építettünk, meg hát fejlesztettük a barakkot. A vége felé már volt színházunk is, sőt! Az ebédet nótászó mellett fogyasztottuk! A foglyok közül sokan tudtak muzsikálni. Az igaz, hogy leginkább korpaleves, csalánleves, kukoricakása, buris, feketekáposzta, sózott paradicsom volt az ebéd, egyszer szóját is kaptunk. Nagy volt az öröm, mikor kiengedtek bennünket vadkörtét szedni a határba. Megmondták, hogy hány órára kell visszajönni, és meg ne szökjünk, nem is szökött meg senki.

Ahogy telt az idő, írhattunk levelet és kaphattunk is, persze csak ilyeneket, hogy jól vagyunk, szép az idő. Akinek nem jött levele, annak a hozzátartozóját kerestették a Vöröskereszttel.

A más táborokból összegyűjtött betegetek állandóan cserélték a mieinkkel. Tudtuk, ha ránk nem kerül sor, ha itt tartanak, akkor mehetünk nemsokára haza, meg láttuk, hogy gyűjtik a ruhákat. Aztán egyszer csak eljött az idő! Kaptunk új ruhát és egy pufajkát. Pufajka volt a kicsi, a nagyobb kabátot buslatnak hívták. Még az ötvenes évek végén is sok pufajka volt a faluban.

Az indító állomás Hadasi volt, Kabargyinkánál tettek a vonatra bennünket. Máramarosszigeten át, 1948 június 5.-én Debrecenen keresztül érkezünk Budapestre. Az újságok megírták, hogy ki mikor jön meg. Engem a Pista sógor várt a Nyugatnál, Pesten lakott.

1948. július 5.-én, aratáskor értem haza. Az állomáson vártak a pajtások Éjszaka volt, mire átléptem a szülői ház küszöbét.

Kiss István, 2005. november 28.
Somogyszob, Kálvín u.

Vincze család

Megszóial a múlt, ha érdeklődik a jelen! Tisztelettel emlékezem „Elődeinkre”, mert mindent, mindenkit elfelejtünk, csak azokat nem, akik igazán szerettünk. Dédapám: idős Vincze Györgynek és Zsófiédédinek öt gyermeke volt. Nagyapám: ifj. Vincze György, testvérei József, János, Katalin, Sándor.

Mit is tudok róluuk – küzdelmeikről, sorsukról, ami személyes értékrendemet formálta, alakította. Puritán evangélikus hitük a szenvedéseikben támasz volt.

Elidegenedésben éljük a jelent, szomorúság telepedik ránk. Talán ezért kutakodunk a múltban. Nehezen szántam rá magam, hogy írjak családkról, úgy gondoltam nem tartozik a kívülállókra, nem is érdekel már senkit a mások sorsa.

Töredékek jutnak eszembe. Szorgalmas földműves család – rokonság tisztelő elődeim voltak.

Első világháború idején mind a négy fiú testvér katona volt. Ma is őrzöm leveleiket, amit Bosznia Hercegovinából küldtek. Tábori lapok és fényképek megvannak még.

Sándor a legfiatalabb, még egyetemista volt, amikor katona lett. Tiszti kardját, kulacsát, harci naptárát ma is őrzöm.

Kevés földműves családból lehetett annak idején tovább tanulni. Tanítójának (Lelkipásztor) sikerült rábeszélni szüleit, hogy a jól tanuló gyerek érdemes rá, hogy vigye valamire.

Jóska bátyám, Csók nevű pályamesterrel dolgozott, Csókné Kacsó Pongrác volt barátsága, műveltsége hatást gyakorolt a Vincze családra. Jóska bátyám agglegény maradt, korán meghalt.

János bátyám szintén korán és hirtelen szántás közben halt meg, utód nem maradt. Egy kis leányuk volt, de pályás korban meghalt.

Temetésén se tudott jelen lenni, mert katona volt. Fájdalom teli levele még megvan, amit erre a helyzetre küldött.

Kata néneje özvegy lett. Fiát: Kisgyura Jánost a Vincze család segítette taníttatni. Segesdi református tanító volt haláláig.

Mérnök Sándor bátyánk 61 éves korában halt meg, ő sem nősült meg.

Leszázalékolták, megkapta a tördőfést illetékes buta emberektől: „Paraszt menjen az eke szarva mellé”. A sok keserves évek tanulása, hogy mindig kitűnő tanuló legyen, szülei nem tudták úgy segíteni, mint a származásaik előnyeiket élvező üres fejűeket. Idegeit megviselték.

Háború után felkeresték a Kaposvári Földmérő Hivataltól, hol van az a lángelméjű kultúrmérnök, de már késő volt.

Rengetegét köszönhetek neki, a sok könyvet, amit ránk hagyott. Széles látókörét áttestálta még a mi utódainkra is. Ha valamire szükségük van, jönnek, kérdezik: van-e könyvünk erre vagy arra vonatkozólag. Tolnai világtörténelem sorozattól kezdve írók, költők sorával ajándékozott meg bennünket. Hálásan gondolok rá.

Nagyapám: ifj. Vincze György, neje: Fazekas Ilona. Három fiúk született, egy pályás korban halt meg. 1911-ben született Édesapám. Még egy fiú: Gyurika született, aki pár éves korában az udvarunk végén játszás közben a patakba esett, feltehetően légzőszerveibe került sáros víztől megfulladt. Nagyszüleim szenvedései jobban, rosszban példák voltak számomra. Kihattottak ránk, rám, saját sorsunk nehézségei idején.

Édesapám is jó tanuló volt, emlékeimben él, hogy fejből lerajzolta Nagymagyarország térképét az összes 62 vármegyével együtt. Hegezdült, jó hangja volt. Hangját felvettük megnőszalagra. Egy szép téli estén éjfélig dalogattunk (velük) szüleimmel, édesanyámmal, férjemmel, kislányainkkal versenyeztek, - akiknek szintéj jó hangja volt – a régi szép magyar nóták sorakoztak egymás után.

Ritka pillanatokat sikerült megörökíteni. Édesanyámat: Horváth Erzsébetet 1932. január 3-án vette feleségül, aki teljesen árva volt már abban az időben.

Édesapám levante korában kiváló sportoló volt, érmeit ma is őrzöm.

Eredményeiért a megyei sport orvos ígérte – bármit kérés Sándor, segítségemre számíthatok!

A második világháború idején, amikor megjött a behívó, ígérte beváltotta a sportorvos.

Figyelembe vette, hogy az előző háborúban a család négy férfi tagja katona volt.

Pontosan nem emlékszem hány évre szólt a felmentés. Csak azt tudom, a második behívót akkor kapta, amikor bokaficama volt. Nyitott kocsival farönköt hozott az erdőről és a kapunak két szárnyát tartó ekébe akadt a lelógó lába. Hónapokig bedagadt miatta. Ezért ismét hazaengedték.

Aztán a háború vége felé az akkori helyi bizottság munkaszolgálatra kijelölt egy csoportot – Apámat is beleértve. Zsidó emberekkel együtt kinlítottak. Lövészáró ásás volt a feladatuk. Keveset beszéltek erről hazajövetelük után. Aztán a háború végén mehetett mindenki innen amerre látott. Édesapám egy társával gyalog haza indult. Pokróc és ostor volt náluk. Biciklis híröző jött, hogy jön a falu végén (látta). Futottam elébe, nyakába ugrottam. Bulgár tábori csendőrök meglátták ezt a jelentet, felfigyeltek rá. El akarták vinni őket a gyűjtőtáborba, amit Puskás Vilmáék pajtájába zsúfoltak be.

Apám társa tudott beszélni valami szláv nyelven, azzal érvelt, hogy kocsival, lóval kényszerítették őket a németek munió vitelre. Aztán elvették tőlük a kocsit is meg a lovakat is.

Megfenyegettek bennünket, ha eltűnnek, kiirtják az egész családot.

Beszállásolták magukat 2-3 napra hozzánk. Nagyanyámnak kiadták a kakaska vágást, főzést. Lakomázásuk után elhitték az érvelést – tovább álltak.

Alig lélegeztünk fel a háború félelméből, jöttek a kitelepítések, senki nem tudta kit, mikor, miért visznek el. Majd a határsáv kialakítás béklőzta meg a mozgást. Zaklatások, agitálás a termelőszövetkezetbe való belépés. A dirigálásához nem szokott magyar földműves gerincét megtörve beléptették a közösbe.

Édesapám nehezen tűrte (viselte), egyesek pökhendi, buta utasításait.

EI is vitte a szíve 56 évesen. Egy augusztus végi esős napon tsz-ből jövet a Hősök szobra előtt megállt a szíve. Biciklijére szerelt kaszájával eldől és vége lett a földi vándor útnak 1968 krízises

Vilma-házi Hírmondó

évében. Skat már a feledésnek engedtem át. Magamról csak keveset: 51 éves házask vagyunk férjemmel: Hohe Nándorral. Két leányunk van és hat unokánk.

Budapesten élünk. De olyan mélyek a gyökereink Somogyiszobon, hogy feltehetően Isten által kimért ideig ez a sorsunk megmarad.

Hohe Nándorné sz: Vincze Zsuzsa

A hétalvók

A pelék a rágcsálók rendjében önálló családot alkotnak. Külsőre mókusra emlékeztetnek, de éjszakai életmódjukkal és hosszú téli álmukkal éppen az ellentétük.

Európában négy peléfaj él, a kerti pele, az erdei pele, a környéken leggyakoribb mogyorós pele, valamint a nagy pele.

Ez utóbbiak, ahogy az emberi tevékenység nyomán veszítettek életterükből, beköltöztek a gyümölcsös kertekbe, a házak padlására, és minden olyan helyre, ahol élelmet és menedéket találnak.

Tavaszi és nyári éjszakákon csoportosan mászkálnak a fákon táplálék után kutatva. Tavasszal léduis rügyeket, hajtásokat, nyáron az édes gyümölcsöket fogyasztják. Kissé öröklé nedves talpukkal könnyedén kapaszkodnak a legsimább ágon is, akribataként futkosnak a lombkoronában. Az ágakról aztán bejutnak a padlásra, ahol visítva kergetőznek, rohángalásukkal ríogatva a bentlakókat. Általában 120-150 méteres körben mozognak, távolabbra csak akkor merészkednek, ha fogytán az élelmük.

Leginkább a fákon, bokrokon bujkálnak, mert a talajon ősi éjszakai ellenségeik a baglyok, nyestek, és macskák táplálékaként végezhetik. Éjszakai állatok lévén a nappali ragadozóktól védve vannak. Testhossza átlagosan 15 centiméter, közel ugyanilyen hosszú a bozontos farka is. Tömege 150-200 gramm közötti.

A mókustól kisebb mérete, szürkés alapszíne, sötét karikában ülő nagy gombszeme és csupasz füle különbözteti meg. Alkonyatkor kezd mozogni, mint apró kis manócskák suhannak az ágak között. Amikor a Nap sugarai utat hasítanak maguknak az ágak között, a kis légtomások mintegy varázsütésre eltűnnek. Nappal ugyanis pihennek. Nem építenek maguknak fészket, egyszerűen elfoglalnak egy harkályodút, madárfészket, de odvas fába és mesterséges madárodúba is beköltöznek. A nagy pele októberre erősen elhízik, súlya elérheti a 250 grammot is, ekkor mély álomba merül. Normális 35 C fok hőmérséklet és percnkénti 450 szívverés helyett hőmérsékletük 1 C fokra, szívverésük percnkénti 45-re csökken. Ebben a hibernált állapotban egy-egy lélegzetvétel között egy óra is eltelhet. Mire tavasszal felébrednek, testsúlyuk a felére csökken. Ez az idő két hónapig, május végéig, június elejéig tart, ezért nevezik őket a németek hétalvónak. A tavaszi ébredés

után kb. 4 héttel kezdődik a szaporodási időszak, ami eltarthat akár augusztusig is. 30-32 nap vemhesség után 4-6, ritkán 8-10 kölyköt hoz világra egy nőtény.

A mogyorós pele ritkábban kerül szemünk elé. Ő is éjszakai állat, de jobban kerüli az embert, így inkább az erdők mogyoróbokrokkal, sűrű szedresekkel átszótt helyeit kedveli. Itt ugyanis jó búvóhelyet, és bőséges táplálékot talál.

Kedveli a mogyorót, makkot, gyümölcsöt, de tavasszal rügyeket, rovarokat és lárvákat is fogyaszt. A mogyorós pelék fészket építenek, mégpedig a területükön többet is. Óvatosságból sűrűn változtatják búvóhelyüket, akár naponta másik fészkekben pihennek. A legsűrűbb bozótbá építik teljesen zárt fészket, melynek oldalán egy szűk lyukon könnyedén beférnek ezek a kis egér méretű sárgásbarna állatok.

Nagy kánikula idején a mogyorós pele napokig képes aludni. Összel rengeteg zsírt halmoznak fel testükben, éjszaka egyre kevesebbet mozognak, míg októberben téli álomba merülnek, ami eltart áprilisig. Ehhez a talaj üregeiben, vagy a gyökerek között jól kibélelt fészket építenek, néha madárodút is elfoglalnak. A tavaszi ébredés után rögtön megkezdik szaporodásukat.

22-24 napi vemhesség után 3-5, ritkábban 7-8 kölyköt hoznak a világra, számukra kedvező évben akár három alkalommal is. A kicsinyek 18 napos korukban kezdenek látni, jó esetben megérhetik a 3-4 évet is.

A peléfajok Európa-szerte védettek, hazánkban 1974 óta élveznek védelmet.

Hóka Sándor

Az orvos válaszol Az érbetegségekről

Az érbetegségek három fő klinikai formája a koszorúér-betegség, az agyi érbetegségek (stroke) és az alsó végtagi keringészavarok.

A betegek kb. 20-25 %-a élete folyamán mindhárom klinikai manifesztációban szenvedni fog. Magyarországon a szív-érrendszeri betegségek az egyik vezető halálokok közé tartoznak, a tartós rokkantság leggyakoribb előidézője, ezért fontos megelőzésük, a kockázati tényezők szűrése, kiiktatása. Ezek a kockázati tényezők:

I. Magas vérnyomás betegség

Mind az agyi eredetű történések (agyvérzés, agyi infarktus) mind a szívinfarktus legfontosabb rizikófaktora. Fontos a vérnyomás 140/90 Hgmm-es érték alá való beállítása életmód módosításával, szükség esetén gyógyszeres kezeléssel. 40 éves kor alatt legalább 2 évente, 40 éves kor felett évente, 50 év felett félévente, illetve minden orvos-beteg találkozásnál vérnyomás ellenőrzés szükséges.

Cukorbetegség

A vérnyomás beállítása 130/80 Hgmm-es célérték a javasolt.

A cukorbetegség az agyi érbetegségek független rizikófaktora.

Magas vérszír szint

A magas koleszterin értékek és a koszorúér betegség közötti összefüggés bizonyított. Diéta illetve gyógyszeres kezelés javasolt.

Dohányzás

A dohányzás független és jelentős rizikófaktor. Az erős dohányzás 2-6-szorosa emeli az agyi infarktus rizikóját, ez a dohányzás elhagyását követően folyamatosan és jelentősen csökken. A dohányzás fokozza az artériák merevségét, a vérlemezkék összecsapódását. A dohányzás elhagyása már fél éven belül csökkenti az agyi érbetegségek kockázatát és néhány éven belül a hasonló korú betegek szintjére süllyed.

Alkoholfogyasztás

A rendszeres, nagyobb mennyiségű alkohol fogyasztása emeli a vérnyomást, fokozza a vérzési hajlamot, csökkenti az agyi véráramlást. Ezzel szemben a mérsékelt alkoholfogyasztás az agyi érbetegségek gyakoriságát illetően védő hatású, csökkenti a koszorúér-betegség gyakoriságát. Kerülendő a nagyfokú alkoholfogyasztás (60 g naponta).

Elhízás

Gyakran társul magas vérnyomással, magasabb vércukorértékkel, cukorbetegséggel és magasabb vérzésértékekkel. Fokozott kockázatot elsősorban a hastájéki elhízás jelent.

Fizikai aktivitás

Fontos a rendszeres fizikai aktivitás, a naponta legalább 30 perces közepes fizikai aktivitás.

Hormonális fogamzásgátlás

Azoknál a nőknél, akik dohányoznak vagy más kockázati tényezőjük ismert – cukorbetegség, magas vérnyomás, illetve thrombotikus előzmény – emelkedhet az agyi érbetegség kockázata.

Dr. Marosi Ildikó

Olvasói levelek

A Varasdy családról írt kiegészítő adatokat Vértes Gellértné Nagy Zsuzsanna: „ Mi az Illés- ágról származunk, kinek Pálfi Erzsébet volt a felesége...Varasdy Katalin Nagy Jánoshoz ment férjhez, ők a nagyszüleim, Erzsébet férje Kertész István lett, ki vasutas volt. Varasdy Katalinnak három gyermeke született, Sándor gyermekként meghalt, Erzsébet és Irma, ki Kolozsvári István tanító- igazgatóhoz ment férjhezVarasdy János felesége Jekisa Juliana volt...Varasdy János bíró volt (a mai Czink-házban lakott), kitelepítés után feleségével Balatonfenyvesre került, a vasútnál dolgozott, Fenyvesen is halt meg....

Milyen gyönyörűséges, hogy dédnagymamám csak Édesmamának

Vilma-házi Hírmondó

szólítottuk!...A kiterjedt családhoz nagy szeretet fűz. Sok élményem kötődik Somogyszobhoz! Még iskolás is voltam rövid időre, mikor beteg volt az édesapám. De a szüreték, a lakodalmak, az istentiszteletek, a búcsú, a koszorúslányság, mind, mind felejthetetlen! Egyszeri gyönyörűség volt!"

Szeretettel üdvözlö: Vértes Gellértné Nagy Zsuzsanna

2005. október 18. Kaposvár

Antalfi József a következő észrevételeket tette.

„ Spanics Katalin részére

Katika, a Hírmondó 3-as számában értelmezési zavar kerülhetett valami módon a Varasdi családot érintő közlésben dédapám, Varasdi János nevével kapcsolatban. Valóban ő sosem lakott a Kálvin utcában, és nem is ő találta a rézpénzt, hanem elődei, valamikor régebben.

A másik meghatározás sem lehet valóságos, hogy nem tartja egymást rokonnak a Varasdi familia! Mikor gyerek voltam, a motoros Varasdy János, a család nemesi levelét őrző tulajdonos, mutatta nekem az eredeti kutyabört, nemesi levelet, hogy, „no gyerek, mivel a te nagyanyád is Varasdi- lány, hát neked is megmutatom a királyi levelünket”, tehát rokonnak tartott engem is. A másik tény, hogy a leírt József-ág feleségét anyám és nagyanyám is Király- ángyinak szőllítették mindig, tudom, mert rajtunk keresztül jártak a mezőre. És még egy: apám és anyám lakodalmaiba is hivatalos volt a család, de mivel a Kisillés vő akkor feküdt halva, így nem tudtak megjelenni a lakodalomban.

Katika! A két észrevételem korrígálását kérem az igazság és valóság érdekében a Hírmondóban.

Tisztelettel: Jóska bácsi
Somogyszob, 2005. november 27"

A kiegészítéseket köszönettel fogadtuk.

Elvégzett munkák

Hosszú Sándor ajándék fűzfavesszőjét **Veszner József** ültette el. A kurátori gyűlésre pogácsát **Varga Jánosné Zsuzsa**, bejglit **Kovács Zoltánné Éva** készítet. Gazdaasszony **Kovács Zoltánné** volt. A Segesdi Otthon lakóit palacsintával vendégül látta **Héder Györgyné Mariska néni, Hóka Sándor, Vargáné Hárs Judit, Hárs Viola, Hosszú Sándorné Marika, Szüre Józsefné Vali, Csizsárné Kolozsvári Anikó és Spanics Katalin** vett részt a foglalkozáson. A képeslapokat **Pavlovicsné Kovács Magda** készítette elő, **Vargáné Hárs Judit** vert csipke díszeket hozott hozzá. Köszönjük a segesdieknek kedves ajándékaikat!

Elindítottuk a fonót, mit főpróbának szánunk. A csipkeverést **Vargáné Hárs**

Judit oktatta, gyöngyszöveget **Spanics Katalin**. Diszrojt készített **Kissgyura Józsefné**, **Bözsí néni**, csuhé lábtörőt **Sámóczi Józsefné**, **Ilonka néni** segítségével gyakoroltuk, a hozzávaló keretek **Hóka Sándor** munkája. Képeslapot **Pavlovicsné Kovács Magda** tanításával készítettünk, **Vargáné Hárs Judit** vert csipke díszei felhasználásával. A fonót, és a fűtést, kb. 17 000 ft, az újságok árából és előfizetéséből fedeztük.

Köszönjük **Vértes Gellértné Nagy Zsuzsanna** 2 000 ft-os adományát a Ház fenntartásához, **Kovács Zoltánnénak** a 2 nagy tekerics címát, és a három terítőre való lemosható vásznat, **Vargáné Hárs Juditnak** a 15 plusz vert csipke csíkot. Köszönjük **ifj. Hosszú Sándornak** a rag alatti kukorica cseréjét, és az augusztus 20.-át megörökítő fényképeket. **Kiss Istvánnénak** a 2 fűzér piros paprikát, **Hosszú Sándornénak** a 4 db 100-as égőt, **Varga Jenőnének** a pattogatni való kukoricát, **Pavlovicsné Kovács Magdinak** a dióbelet, **Kovács Zoltánnénak**, **Varga Jánosnénak** a csuhét. Gyarapodott a Ház egy új, 24 programos varrógéppel és egy fejszével.

Legújabb szerményeink:

Kovács Richárd 2db 3ágú Igörbített/vasvilla, **Kissgyuráné Bözsí Néni** 1 fekete selyemkendő, 1 fekete csipke kötény, 1 babos pliszérozott szoknya, 1 fekete alapú, rózsás selyem vállkendő, **Diseriné Eta**: 1 fehér ujjas, zöld selyempruszlik/gyermek/, piros virágokkal, **Spanics Katalin**, 1 női alsó /vászón/ dencsi/ 1 fél körte alakú cíteral/Kissillés/. **Léberné Magdi**: hengeres rézpermetező, szénanyúvő. **Kölgessiné Bódis Julika**: 1 himzett fésűtartó, himzett kefetartó, 1falvédő. **Vargáné Lábodi Rozsi**: 2 vasutas igazolvány, **Vargáné Hobok Erzsébet**: vászon asztal terítő/ piros csíkos/

Köszönjük **Csákainé Erzsébetnek** a NÉPI JÁTSZÓHÁZ című kiadvány fénymásolatát.

Kölgessiné Bódis Julikának : dr. Jankovich Tihámér SOMOGYSZOB című füzet fénymásolatát, mit az **Ugródy család** bocsátott a rendelkezésünkre.

Legújabb szereményeink:
Kocsisné Andri Gabriella: 10 db vastag porcelán tányér, **Varga Jenőné**: 1 db vastag porcelán tányér, 1 db egyenes falú porcelán csésze, 2db kis szentkép, **Góth Gergely**: cserépre ragadt 1925-ös újság, egy fafogantyús vaskalintyú.

2005 szeptember

Legújabb szereményeink: Kovács Jánosné /Nagyatád/ : 1 db 60x70 cm-es Mária a kis Jézussal, gobelin kép/, **Kocsisné Andri Gabriella**: 5 vékony porcelán tányér, 1 kis, ovális ködedény tál.

Pálfi István/ Pálfi Rozália hagyatéka/: 2db 50x60 cm-es kép, 1db rácsos eszscájg tartó, 1db 15x40 cm-es porcelán tál, 1db fületlen tea kiöntő, 1db vastag porcelán tányér, 2 porcelán csésze, 3 porcelán bögre, 1 ködedény bögre, 1 üveg palack kupakkal, 1 kis üveg flakon, 1 nagy Biblia /Károlyi Gáspár fordítás/, 1db énekeskönyv / evangélikus, 1939/, 1db Új Szövetség és Zsoltárok, 1db énekes könyv /1877/, 1db énekes könyv/ 1 db kis bádögbögre, 1 db evangélikus konfirmációs emléklap. **Hosszú Sándorné**: 1 db falvédő, 4 db himzett szekrénycsík, **Hegedüs Zsolt Kaposvár**: 1 db törölköző / takácsvászon, piros csíkkal/ **Kovács Jánosné**: 1db kenyeres kosár/ egy fűlű/, **Molnárné Hodoric Erika**: 1 db mángorló/ bádög/, 1 db faragott egyepolcos tálas

December:

Legújabb szereményeink: Györfi Árpád: 1 db nagy vendő /kék/, 1db kis hordó, 1db facsap, 1db kis sütőlapát, 1 db vaskehely /petróleumlámpához/, 2 db káposztaszelió kés, 1 db nagy csizmahúzó, 1 db hadijelenetes képeslap /1915, hadisegélyes, 5 filléres, zöld bélyeggel, 3 db PESTI HIRLAP VASÁRNAPJA újság/ 1931 január 4, 1931 január 18, 1931 június 7/, 1 db kinevezési okmány, **Faggyas József** részére 1906-ból. **Luketics Dánielné**: 1db himzett falvédő /kék, „A rózsza azt jelenti stb..”, 1 db hurkatöltő / használható állapotban/, 1 db himzett fonaltartó, 1 db műanyag fonaltartó. **Ifj. Pirokska**: 1 db párnahuzat / rózsaszín-fehér csíkos, világoskék szélhímzéssel, 1db 14x24cm bőrkötéses Biblia, (rossz állapotban) legkorábbi beírás **Varga Györgytől**, 1868-ból. **Kissgyura Józsefné**: 1db, Kissillés Zsófi reformációs emléklapja / 1889. március 30./ , 1 db Kissillés Zsófi és Kissgyura István házassági szerződése, 1900 május 5.-éről, 1db, 1 db Kissgyura István reformációs emléklapja. /1876 április 14, hátoldalán az evangélikus, református közös pecséttel/, **Kertész Attila**: 1db szék./ rossz állapotú/ **Id. Diseré Józsefné**: 1db 10,5 x 6cm porcelán csésze, szecessziós mintával és füllel, melynek eredeti tulajdonosa **Puskás Vilma** volt. **Nagyné Marika**: 1db fekete gyapjú berinertkendő, 1 db vászon kombiné, széles slingelt díszszal az alján, 3 db fejkendő, ebből egy fekete nyomott mintás, egy fekete alapon fehér török mintás, egy fekete alapon fehér pöttyös.

Régiek mondták, tették

Kiss István mondta, régen a gabonakereszt aljára egy visszahajlított kévét raktak kalászával fölfelé, hogy ne érje a földet a szem, arra rakták a többi kévét. **Saly József** a karácsonyfa alá mindig tett egy marék szénát, mire kukoricát szórt. **Varga György** írta a Bibliája első oldalára 1901-ben „19001-dik esztendőben, január 21.-én döngött az ég”. **Sámóczi Józsefné** és **Kissillés Sándorné**

Vilma-házi Hírmondó

mondta, hogy régen a halottas lepedőn, a halott arca fölött, (a két szem, majd keresztben a száj és a homlok irányában) keresztet vágtak. **Id. Filák Tiborné** mesélte, hogy mikor kicsik voltak a gyerekei, karácsonykor vitt a lakásba szénát, bábukat készített és eljátszotta, elmesélte Jézus születését a kicsinek.

Helyreigazítás!

Múltkori számunkban a Somogyzombi portré: Antalfi József című cikkben nem a lelkész jelöli a Piros jelző. Az olvasó-kör Nagy Józsefnéknél, hívták még Piros Jósának is, volt, a belső szobában, mit úgy béreltek a kör tagjai.

Elnézésüket kérem, Spanics Katalin

2005-ben születtek:

Prókai Cintia 2005. IX. 26.

apa: Prókai Gábor
anya: Szabó Andrea
Somogyzomb, Mező u.

Trauber Panna Lili 2005. XI. 28.

apa: Trauber Krisztián
anya: Kuzma Melinda
Somogyzomb, Eötvös u. 7.

Mocz András 2005. XII. 12.

apa: Mocz András
anya: Szabó Erika
Kaszó

Fejes Patrik 2005. XII. 13.

apa: Fejes József
anya: Máté Mária
Somogyzomb, Kálvin u. 29.

Horváth Olivér 2005. XII. 12.

apa: Horváth Norbert
anya: Vezekényi Ágnes
Somogyzomb, Kálvin u. 13.

Állandómunkák végzői:

Fák, bokrok ápolása: Veszner József

Fűnyírás: Önkormányzat

Előkert gondozása: Kovács Jánosné (Magdi)

Utcai virágok: Hosszú Sándorné (Marika), Szűre Józsefné (Vali)

Hímzés, horgolás: Pelóczné Ilonka

Könyvelés: Nagyné Marika

Pénztáros: Kiss Istvánné (Eta)

Gépelés: Bánn Tiborné (Zsuzsa)

Szerkesztés: Újvári Tomor

Fénymásolás: Iskola, önkormányzat

Hírlapterjesztés: Pál Jánosné (Margit),

Góthné Varga Andrea

Konyhafelelős: Kovács Zoltánné (Évike), Góthné Varga Andrea

A HÁZ ÁLLANDÓ TÁMOGATÓJA A
SOMOGYSZOMBI
TAKARÉKSZÖVETKEZET